

บทที่ 5

ผลของการกระทำกับการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญา

ผลของการกระทำประเภทที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นองค์ประกอบความผิด กล่าวคือกฎหมายกำหนดถึงผลที่เกิดขึ้นสำหรับกำหนดความรับผิดชอบ โดยในส่วนของ ผลการกระทำไม่ได้ใช้เจตนามากำกับให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ ดังเช่นความรับผิด ประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้หลักของความรับผิดกับผลของการกระทำที่เกิดขึ้นในความผิด ประเภทนี้จึงต้องอาศัยหลักของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลมาพิจารณา เพื่อกำหนดความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาความรับผิดตามผลของการกระทำเป็น 4 พวก ดังต่อไปนี้

1. ผลของการกระทำที่เกิดขึ้นในกรอบแห่งเจตนา เช่น ความผิดฐาน ฆาตกรรม ลักทรัพย์ หรือฉ้อโกง การกระทำ เช่น การยิงให้ตาย กระทำการเอา ทรัพย์ไปกระทำการหลอกลวงให้ได้ไปซึ่งทรัพย์ ผลของการกระทำที่ทำให้ความผิด สำเร็จคือ มีความตายเกิดขึ้นหรือได้ไปซึ่งทรัพย์ ซึ่งเป็นผลของการกระทำที่เกิดขึ้น ภายในกรอบแห่งเจตนา การกระทำต่าง ๆ สัมพันธ์กับผลของความผิดที่เกิดขึ้น ผู้กระทำมีความรับผิดชอบฐานฆาตกรรม ลักทรัพย์ หรือฉ้อโกง เป็นคน หนึ่ง ความรับผิด ที่ใช้พิจารณาจะคงพิจารณาจากผลของการกระทำที่ทำให้ความผิดสำเร็จตามกรอบ แห่งเจตนา แม้มีได้ใจเจตนามาพิจารณาว่าความรับผิดจะเป็นผลมาจากการกระทำ ที่ผู้กระทำประสงค์ หรือเล็งเห็นผลเช่นนั้นอย่างเดียวกันโดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ ระหว่าง การกระทำและผลตลอดจนเหตุแทรกแซง ตามทฤษฎีเจตนาใจเพื่อให้อุญ ุกระทำของรับผิด

2. ผลของการกระทำที่เกิดขึ้นนอกกรอบแห่งเจตนา ถ้าอาศัยผลของการ กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงจะเป็นความผิดสำเร็จ เมื่อใดกระทำหรือคิดเว้น กระทำและบังเกิดผลอันใดอันหนึ่งขึ้นแล้ว บัญญัติว่าจะมีความผิดหรือไม่คงพิเคราะห์

ถึงเจตนาประกอบกรกระทำให้เป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งแต่ละ
 มาตราของการเจตนาและผลของการกระทำเพียงใด เช่นมาตรา 295 กฎหมาย
 ต้องการเจตนาทำร้าย ผลที่เป็นองค์ประกอบความผิดสำเร็จที่กฎหมายต้องการคือ
 เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ¹ มาตรา 290 กฎหมายต้องการเจตนาทำร้าย
 ผลที่เป็นองค์ประกอบความผิดสำเร็จคือความตายใน ส่วนผลของการกระทำความ-
 ผิดประเภทนี้กฎหมายไม่ได้ใช้เจตนาพิจารณาใหญ่กระทำต้องรับผิด แต่ใช้ความ
 สัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลมาพิจารณาใหญ่กระทำต้องรับผิด ประกอบกับ
 พยานหลักฐานที่ปรากฏจากบาดแผลหรือความตายที่เกิดขึ้นว่าสัมพันธ์กับการกระทำ
 หรือไม่ ดังนั้นความรับผิดในส่วนที่ผลปรากฏเป็นองค์ประกอบความผิดนี้กฎหมาย
 มิได้คำนึงถึงเจตนา ดังเช่นความรับผิดในความผิดประการอื่นที่ต้องการเพียงการ
 กระทำและเจตนาเท่านั้น (มาตรา 59) ส่วนทฤษฎีที่ใช้พิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ
 เพื่อกำหนดใหญ่กระทำรับผิดจากผลของการกระทำในประเภทนี้คือทฤษฎีเงื่อนไข
 หรือทฤษฎีเหตุเหมาะสมแล้วแต่กรณี

3. ผลของการกระทำชนิดที่ทำให้ใหญ่กระทำได้รับโทษหนักขึ้น กฎหมาย
 ต้องการผลของการกระทำเพื่อให้เป็นความผิดสำเร็จต่าง ๆ กันไปเช่น เป็นเหตุ
 ใหญ่ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใหญ่ได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย
 เป็นต้น เมื่อการกระทำและเจตนาขององค์ประกอบเกิดผลต่างๆ ขึ้นแล้ว การพิจารณา
 ความรับผิดในผลของการกระทำ กฎหมายอาญาของเราใช้หลักความสัมพันธ์ระหว่าง
 การกระทำและผลโดยบัญญัติเป็นกฎหมายไว้เลย ในมาตรา 63 ว่าผลที่เกิดขึ้นของ
 เป็นผลธรรมดาที่ทำให้ใหญ่กระทำต้องรับผิด ดังนั้นความรับผิดของใหญ่กระทำในส่วนที่
 เป็นผลของการกระทำที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายต้องการในการพิจารณาความรับผิด

¹ เจตนาในที่นี้หมายถึงเจตนาทำร้ายเท่านั้น ไม่ได้กับจะต้องมีเจตนา
 ให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นด้วย ความผิดฐานนี้ลักษณะพิเศษกล่าวคือ
 เป็นกรณีที่เจตนาของใหญ่กระทำไม่จำต้องคลุมถึงผล ถ้าผลของการกระทำไม่เกิดขึ้น ความ
 ผิดก็ไม่สำเร็จ (หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 6
 (กรุงเทพฯ นคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 342)

ก็มีค่าใช้จ่ายหลักของเจตนาที่กำหนดให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ เพราะเป็นกรณีที่เกิดขึ้น
นอกกรอบแห่งเจตนาเช่นกัน

4. การกระทำโดยประมาทเป็นเหตุใหญ่จนถึงแก่ความตาย, ใ้รับ
อันตรายแก่กายหรือจิตใจ กฎหมายไม่ต้องการเจตนาในส่วนผลของการกระทำ
แต่ต้องการผลที่เป็น concrete ความผิดจะสำเร็จต่อการผลที่แน่นอนเป็นองค์
ประกอบความผิดถึงกระนั้นความรับผิดชอบของผู้กระทำในส่วนของผลการกระทำนั้น
ไม่ใช่เจตนาอีกเช่นกันเพื่อพิจารณาความรับผิด แต่พิจารณาว่าการกระทำมีความ
สัมพันธ์เป็นเหตุให้เกิดผลอย่างแน่นอนเช่นนั้นหรือไม่ ทฤษฎีที่ใช้สำหรับความรับผิด
ประเภทนี้คือทฤษฎีเงื่อนไข

ข้อสังเกต สำหรับผลของการกระทำและความรับผิด ได้แก่ความผิด
ที่ผลของการกระทำ ทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบต่อชน กฎหมายอาญาของเรา
บัญญัติเป็นกฎหมายให้ใช้หลักของผลธรรมดาสำหรับพิจารณาความรับผิด ซึ่งได้แก่
ทฤษฎีเหตุเหมาะสม ส่วนความผิดพวกอื่น ๆ ที่กฎหมายของคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น
จึงจะเป็นความผิดนั้นกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติไว้ ส่วนใหญ่จึงต้องใช้ทฤษฎีเงื่อนไข
พิจารณา และขอเสนอข้อสังเกตอย่างขี้กตล ผลของการกระทำสามารถกำหนดเป็น
ความรับผิดได้โดยไม่ต้องบัญญัติไว้ในหมวดความรับผิดอีกว่า นอกจากการกระทำ
เจตนาประมาท เพราะอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นความรับผิดสำหรับความผิด
ที่ใช้กำกับโดยทั่วไป ทั้งนี้เป็นเพราะได้มีผลของการกระทำบัญญัติไว้เป็นพิเศษใน
แต่ละมาตราอยู่แล้วให้เป็นความผิดสำเร็จ จึงไม่ต้องบัญญัติเรื่องผลเพื่อใช้กำกับ
ความผิดในมาตราอื่น ๆ นอกจากมาตรา 63 ไว้ในหมวดความรับผิดอีก นอกจากนั้น
ขอให้พิจารณาความผิดฐานต่าง ๆ ต่อไปนี้

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือ
จิตใจ ตามมาตรา 391 นั้น เมื่อตกลงการจะนำทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่าง

กระทำและผลไปไซ้รับ จะต้องมีเคราะห์ฐานความผิดนั้นว่าองค์ประกอบของ
 มาตรา นั้น ๆ คือความผิดที่เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายต่าง ๆ ใดแกมาตรา 295
 297, 391 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ของการผลหรือมีเจตนาในผลของการ
 กระทำอย่างไร หรือลักษณะของการกระทำ (ทำร้าย) เป็นอย่างไร มีฉะนั้นแล้ว
 จะนำทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลไปไซ้ให้ไขว่เขวออกไปได้
 กล่าวคือ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 จะต้องมีผลคือ "เป็น
 อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" บัญญัติว่าอันตรายแก่กายหรือจิตใจเช่นนี้ เป็นผลที่ทำให้
 ผู้กระทำผิดรับโทษหนักขึ้นจากการใช้กำลังทำร้ายโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตราย
 แก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 หรือไม่ ในเรื่องนี้มีความเห็นอยู่ 2 แนว

ความเห็นแรก¹ ถือว่าอันตรายแก่กายหรือจิตใจเป็นผลใหญ่กระทำ
 ต้องรับโทษหนักขึ้นจากการใช้กำลังทำร้าย ตามมาตรา 391 จึงต้องใช้ทฤษฎีผล
 ธรรมดาวิจิตรว่า ผลคืออันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้น สัมพันธ์กับการใช้กำลังทำร้าย
 หรือไม่ หากเป็นผลธรรมดา ผู้กระทำก็ต้องรับผิด ตามมาตรา 295 หากไม่ใช่ผล
 ธรรมดาผู้กระทำก็ต้องรับผิดตามมาตรา 391

ความเห็นที่สอง² ถือว่าอันตรายแก่กายหรือจิตใจไม่ใช่ผลที่ทำให้
 ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นจากการใช้กำลังทำร้าย ตามมาตรา 391 เพราะการ
 ทำร้าย ตามมาตรา 295 มีโทษอาศัยหลักเดียวกันกับการใช้กำลังทำร้ายตามมาตรา
 391 (ต่างจากผลตามมาตรา 297 ซึ่งทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น จากการ
 กระทำตามมาตรา 295 เนื่องจากการทำร้าย ตามมาตรา 297 โขหลักอย่างเดียวก
 ันกับการทำร้ายตามมาตรา 295) เนื่องจากการทำร้ายตามมาตรา 295 ไม่ต้อง
 ใช้กำลังก็ได้ แต่การทำร้ายตามมาตรา 391 ต้องเป็นการใช้กำลัง หากไม่ใช้กำลัง
 ก็ไม่มีความผิด

¹ เกียรติชจร วัจนะสวัสดิ์, หน้า 116

² จิตติ ถึงศกพิชัย, หน้า 153

ตามความเห็นที่สองนี้ ถือว่าถ้าผู้กระทำใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่น การหยิก ขวน มีรอยแดงช้ำ และมีบาดแผลเล็กน้อย การกระทำและผลที่เกิดขึ้นเพียงเท่านั้น ผู้กระทำมีความผิดตามมาตรา 391 หากต่อมาปรากฏว่ารักษาบาดแผลไม่ดี ทำให้แผลลุกลามเกิดเป็นอันตรายแก่กายขึ้น เช่นนี้จะถือว่าผู้กระทำมีความผิดตามมาตรา 295 ไม่ได้ เพราะความผิดตามมาตรา 295 ผู้กระทำต้องมีเจตนาให้เกิดผลคืออันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งการหยิก หรือการขวน ผู้กระทำไม่มีเจตนาเช่นนั้น จึงจะให้ผู้กระทำต้องรับผิดตามมาตรา 295 ไม่ได้ และมาตรา 295 ต่างกับมาตรา 391 คือ มาตรา 295 เป็นความผิดหลักในฐานะทำร้ายร่างกายและไม่ได้จำกัดว่าต้องใช้กำลังทำร้ายหรือไม่ต้องมีผลเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างมาตรา 391 และสามารถแยกจากกันได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว ผลของการกระทำในมาตรา 295 และมาตรา 290 มีความแตกต่างกันตรงที่ว่ามาตรา 295 ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาต่อผล คืออันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งถ้าหากไม่เกิดผล ผู้กระทำก็มีความผิดฐานพยายามได้ แต่ตามมาตรา 290 นั้น ผู้กระทำมิได้มีเจตนาต่อผล คือ ความตาย ดังนั้นถ้าผู้ถูกทำร้ายไม่ตาย ผู้กระทำก็ไม่มี ความผิดฐานพยายามนี้ ด้วยเหตุนี้ในการวินิจฉัยผล คืออันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้นว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้กำลังทำร้ายตามมาตรา 391 หรือไม่นั้น จะใช้ทฤษฎีเงื่อนไซ และทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม ดังเช่นความผิดตามมาตรา 290 ไม่ได้ กล่าวคือ เมื่อหยิก หรือขวน ทำให้มีรอยแดงช้ำ และแผลมีเลือดออกซึม ๆ แล้วรักษาบาดแผลไม่ดี ทำให้แผลลุกลามจนเกิดอันตรายแก่กายจึงใช้ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมไม่ได้ เพราะอันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้น เป็นผลที่ผู้กระทำต้องมีเจตนา ไม่ใช่ความตายในความผิดฐานฆาตคนตายโดยไม่เจตนาซึ่งผู้กระทำไม่มีเจตนาก่อให้เกิดผลคือความตายนั้นเกิดขึ้น จึงสามารถใช้ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมในการพิจารณาว่ามีเหตุแทรกแซงที่คาดหมายได้หรือไม่ มาปรับกับข้อเท็จจริง เพื่อวินิจฉัยปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียน เห็นด้วยกับความเห็นที่สอง การหยิก หรือขวน ซึ่งทำให้มีรอยแดงช้ำและมีบาดแผลเลือดออกเล็กน้อย ตามมาตรา 391 และรักษาบาดแผลไม่ทำให้แผลลุกลามเป็นอันตรายแก่กาย ผู้กระทำไม่ผิดตามมาตรา 295 เลย เพราะไม่มีเจตนาต่อผล ตามมาตรา 295 แคอย่างใด

ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

การกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้เกิดผลเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัตินั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำโดยประมาท และก่อให้เกิดผลขึ้นตามหลักเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอันเป็นความผิดแล้ว แม้จะมีผู้อื่นกระทำ ให้เกิดผลนั้นขึ้นด้วย โดยไม่เป็นเหตุที่ถึงกับตัดความสัมพันธ์แล้ว ผู้ที่กระทำโดย ประมาทอันก่อให้เกิดผลขึ้นนั้น จะเป็นผู้ใดคนหนึ่งแต่ผู้เดียวก็ดี หรือหลายคนทาง ประมาทก็ดี เมื่อฝ่ายจะประมาทมากกว่าความ บุคคลเหล่านั้นต่างมีความผิด ฐานประมาทไต่ทุกคน

ตัวอย่างที่ 1 จำเลยซึ่งรถจักรยานยนต์ชนรถสามล้อโดยประมาท ผู้ตายซึ่งโดยสารมาในรถสามล้อกระเด็นตกลงไปล้มนอนอยู่บนทางรกร้าง พอที่ รกร้างแล่นมาถึงแล้วทับครูดผู้ตายถึงแก่ความตาย โดยรกร้างมิได้แล่นมาเร็วผิด ธรรมดา กรณีเช่นนี้ถือว่าความตายของผู้ตายเป็นผลโดยตรงจากความประมาท ของจำเลย จำเลยย่อมมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (คำพิพากษา ฎีกาที่ 1011/2503)

ตัวอย่างที่ 2 จำเลยที่ 2 ขับรถยนต์แข่งรถบรรทุกที่จำเลยที่ 3 ขับ แล้วเกิดไปเฉี่ยวกับล้อหลังของรถแทรกเตอร์ซึ่งจำเลยที่ 1 ขับส่วนทางมา เป็นเหตุให้รถแทรกเตอร์เสียหลักขวางถนน รถแทรกเตอร์จึงถูกรถบรรทุกชนเอา และทำให้คนบนรถแทรกเตอร์ถึงแก่ความตายและบาดเจ็บสาหัส จึงมีการตาย

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 927/2515, 2904/2519

และฆ่าเจ็บสาหัส ย่อมเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลยที่ 2
ผู้เกี่ยว จำเลยที่ 1 และ 3 ไม่มีความผิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 534/
2511) .

ตัวอย่างที่ 3 ก. ข. คู่หมั้นโกโษออกทำงานนอกเรือนจำ ตามกฎ
ข้อบังคับต้องทำการคุมขังโกโษร่วมกัน แต่ ก. กับ ข. แยกกันคุมขัง นั้โกโษ
ที่ ข. แยกไปคุมขังหลบหนี ทั้ง ก. และ ข. ต่างมีความผิดฐานประมาททำให้
ผู้คุมคุมขังหลบหนี ตามมาตรา 204 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 930/2478, 604/2488)

ตัวอย่างที่ 4 ม. และ ส. ขับรถยนต์โดยสารแข่งแข่งกัน โดยผลัดกัน
แซงขึ้นหน้าจน ม. แซง ส. แซงรถที่แอบอยู่ข้างทาง ทำให้รถของ ส. พลิกคว่ำ
คนโดยสารในรถของ ส. ได้รับบาดเจ็บสาหัส ทั้ง ม. และ ส. ต่างมีความผิดตาม
ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 300 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 491/2507)

ตัวอย่างที่ 5 ก. ข. ขับรถคนละคันแข่งกันในถนน รถคันหนึ่งทับคน
ตาย ทั้ง ก. และ ข. มีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (R.V.
Swindall, 1846)¹

ตัวอย่างที่ 6 (Commonwealth V. Root, 1961)² จำเลยและ
ผู้ตายทำแข่งรถกันนอกเมืองบนถนนหลวงขนาด 3 เลน ในเวลากลางคืน การ
จราจรมีลักษณะเบาบาง อากาศแจ่มใส ไม่ชัน ไฟจราจรส่องสว่าง ความเร็ว
บนถนนจำกัดไว้ว่าไม่ให้เกิน 50 ไมล์ต่อชั่วโมง ในการแข่งขันรถทั้งสองใช้
ความเร็วระหว่าง 70-90 ไมล์ต่อชั่วโมง อุบัติเหตุเกิดขึ้นในเขตห้ามแซง
(no-passing zone) ใกล้กับสะพานซึ่งถนนหลวงแคบเป็นแบบ 2 เลน ในขณะที่

¹ Glanville Williams, Criminal Law (The General Part) 2d ed. (London : Steven & Sons Limited, 1961), p. 362

² James Vorenberg, Criminal Law and Procedure Cases and Materials (Minnesota : West Publishing, 1975), p. 335-336

เกิดอุบัติเหตุจําเลยขับรถนำหน้าและขับอยู่ในเลนทางด้านขวามือ ผู้ตายได้พยายามที่จะขับรถแซงหน้ารถของจําเลยในขณะที่มีรถบรรทุกแล่นสวนมาในระยะใกล้ผู้ตายได้ขับรถของเขาหักหลบไปทางซ้าย ข้ามเส้นแบ่งครึ่งถนนหลวง ซึ่งเป็นทางของรถบรรทุก จึงประสานงากับรถบรรทุกที่กำลังสวนมานั้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของผู้ตายเอง

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจําเลยมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้เข้าร่วมแข่งขันถึงแก่ความตาย (involuntary manslaughter for death) จําเลยอุทธรณ์ให้ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้น

ศาลสูง (Superior Court) พิพากษายืน เนื่องจากคำพิพากษาเกี่ยวกับความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้คนตาย (involuntary manslaughter) ถือว่าการกระทำของเหยื่อผู้ตายมาพิจารณาว่าการกระทำโดยประมาท (reckless)¹ ของจําเลยถือว่าเป็น proximate cause (คือเป็นผลโดยตรงเพียงพอ) ของความตายที่เกิดขึ้นหรือไม่

ศาลสูงสุด (Supreme Court of Pennsylvania) พิพากษากลับและพิพากษาว่า อุทธรณ์ของจําเลยฟังขึ้น โดยให้เหตุผล 2 ประการ

1. ผู้ตายตระหนักถึงอันตรายซึ่งเกิดขึ้นโดยประมาท (reckless) ของจําเลยในการขับรถด้วยความเร็วเกินกำหนดบนถนนหลวง แต่ด้วยความสำนึกถึงกลัวผู้ตายประมาท (reckless) เลือกที่จะหักหลบออกไปทางซ้าย

¹ หมายถึง ประมาทเดินเลอโดยจงใจ (โทศล โสภากยวิจิตร, พจนานุกรมกฎหมายอังกฤษ-ไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานที่ปรึกษาากฎหมาย ฟาร์อีสต์, 2525), หน้า 148)

และเข้าไปในทางของรถบรรทุกที่กำลังสวนมา จึงประสานงากับรถบรรทุกทำให้
เขาเองถึงแก่ความตาย ดังนั้นการกระทำโดยประมาทของจำเลย (reckless)
ยังไม่พอที่จะถือว่าเป็นสาเหตุโดยตรงสำหรับความตายที่เกิดขึ้นกับคู่แข่งชั้นอื่นจะ
ให้จำเลยต้องรับผิดชอบในทางอาญา

2. ความรับผิดชอบในทางละเมิดโดยใช้หลัก (proximate cause
ไม่เหมาะที่จะใช้กับความผิดทางอาญาในฐานะกระทำให้คนตาย (criminal
homicide) ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์โดยตรงกับสาเหตุที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่จำเป็น
สำหรับการวินิจฉัยตัดสิน

ปัญหา คือ ถ้าคดีนี้เกิดขึ้นในศาลไทย จะวินิจฉัยอย่างไร

จากคำพิพากษาของศาลกลางและศาลสูงสุดแห่งรัฐเพนซิลวาเนียข้างต้น
นั้น ยุติแล้วว่าจำเลยกระทำโดยประมาท (reckless) ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบนั้น
ศาลสูงสุดพิพากษาทางออกไปซึ่งคดีนี้หากเกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่าจำเลย
ไม่ควรรับผิดฐานฆาตกรรมโดยประมาทเป็นเหตุใหญ่จนถึงแก่ความตายเช่นกัน เพราะความ
ตายมิได้เกิดจากความประมาทของจำเลย หากแต่เกิดจากความประมาทของผู้ตายเอง
แต่จำเลยนั้นอาจต้องรับผิดชอบเพียงฆาตกรรมโดยประมาทอันเป็นความผิดตามพระราช
บัญญัติจราจรเท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบคดี Root กับคำพิพากษาฎีกาที่ 491/2507 แล้ว
ในคดี Root จำเลยและผู้ตายต่างขับรถแข่งกันในเส้นทางของตัว แล้วรถของ
ผู้ตายวิ่งกั้นทางเข้าไปในเส้นทางของรถบรรทุก ฉะนั้นจำเลยเมื่อขับอยู่ในเส้นทาง
ถ้าผู้ตายไม่ขับรถกั้นทางก็จะเป็นเหตุให้เกิดความตาย ส่วนคำพิพากษาฎีกาที่
491/2507 นั้น รถเกิดชนกันเพราะขณะจำเลยทั้งคู่ขับรถแข่งกัน มีรถอีกคันจอดอยู่
ในเส้นทาง ถ้าจำเลยทั้งสองไม่แข่งกันก็จะหลบทัน แสดงว่าจำเลยทั้งสองมีส่วน
ประมาท ทำให้หลบไม่ทัน จึงเห็นได้ว่ารถแข่งทั้งสองคดี ถ้ากระทำกันในเส้น
ทางของตน ก็จะไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดความตายขึ้น ซึ่งผลที่ได้รับจากการเปรียบเทียบ
คดีคือ

1. ในคดีอาญา ระหว่างการกระทำโดยประมาทด้วยกันในเรื่อง ความรับผิดชอบ ศาลไทยจะไม่คำนึงว่าใครประมาทมากกว่ากัน ท่านองเคียว กับคดี Root ของศาลกลางแห่งรัฐเพนซิลวาเนีย นอกจากนั้นกรณีเมื่อผลเกิดมา จากการที่บรรดาจำเลยได้กระทำความผิดเป็นบางส่วนแล้ว การกระทำของจำเลย เหล่านั้นก็ยอมเป็นความผิดได้เหมือนกัน หลักเกณฑ์ดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายอาญาของประเทศอินเดียเช่นกัน¹ จึงเท่ากับเป็นการนำทฤษฎีเงื่อนไข มาปรับใช้อย่างกว้างขวางสำหรับการกระทำผิดกฎหมายที่ใดก่อกวน แต่ตามข้อ ให้เจริงที่ศาลสูงสุดของเพนซิลวาเนียวินิจฉัยว่า แม่จำเลยจะประมาทด้วย แต่ ผลแห่งความตายก็มีได้เกิดขึ้นจากความประมาทของจำเลยแต่อย่างใด หากแต่ เกิดขึ้นจากความประมาทของผู้ตายฝ่ายเดียว จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่คัดค้าน ความรับผิดชอบที่เหมาะสมตามพฤติการณ์แห่งคดีสำหรับผลที่จะใหญ่กระทำของ รับผิดชอบเมื่อเกิดขึ้นในระหว่างผู้กระทำการประมาทเป็นความผิดด้วยกัน ซึ่งมีได้ เกิดขึ้นแก่บุคคลที่สาม

2. ศาลสูงสุดแห่งรัฐเพนซิลวาเนีย ได้ยืนยันหลัก proximate cause สำหรับคดีอาญามีปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ในสหรัฐอเมริกาที่มีบรรทัดฐาน ในการนำหลักเรื่อง proximate cause ในกฎหมายละเมิดไปใช้กับความ รับผิดชอบกระทำโทษคนตาย (criminal homicide) แต่เหตุผลที่แท้จริงเป็น พื้นฐานสำหรับแยกให้เห็นความรับผิดชอบในทางอาญากลับไม่นำมาพิจารณาถึงแต่ อย่างไม่เต็มในรัฐเพนซิลวาเนีย หลัก proximate cause นี้ได้ถูกนำมาใช้ เป็นครั้งแรกจากกฎหมายลักษณะละเมิดและได้ถูกนำไปใช้กับความผิดอาญารัฐ กระทำโทษคนตาย (homicide prosecutions) โดยใช้ในความหมายที่มี

¹ Section 36 " Wherever the causing of a certain effect, or an attempt to cause that effect, by an act or by an omission is an offence, it is to be understood that the causing of that effect partly by an act and partly by an omission is the same offence " (The Indian Penal Code (Act no. 45 of 1860), (Central Law Agency : Allahabad-2, 1981))

ความสัมพันธ์โดยตรงในผลของความผิดที่ถูกฟ้องยิ่งกว่าที่ใช้กันทุกวันนี้ ในเรื่อง proximate cause ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการวินิจฉัยความประมาท และหลักนี้ถูกขยายเพิ่มเติมออกไปอยู่เรื่อย ๆ กล่าวให้ชัดลงไปอีกก็คือ การเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ที่เกิดการบาดเจ็บแก่บุคคลเนื่องจากการกระทำโดยประมาท (careless conduct) ของคนอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในขอบเขตของกฎหมายแพ่งแล้ว คงขยายต่อไปได้อย่างอิสระ ภายหลังจากมีการขยายหลักความรับผิดชอบทางแพ่งของจำเลยในการกระทำโดยประมาทแล้ว เมื่อจะใช้หลักความรับผิดชอบในทางละเมิดกรณี proximate cause กับความผิดทางอาชญาฐานกระทำให้คนตาย (criminal homicide) ก็ควรจะขยายความรับผิดชอบออกไปได้เท่าที่ความรับผิดชอบทางอาญาสามารถเป็นไปได้กับพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมายหรือประมาท (unlawful and reckless conduct) มิใช่จะใช้เป็นกรณีพิจารณาได้ทั่วไป ดังปรากฏให้เห็นได้จากคดี Root¹ นี้ ซึ่งมีผล คือความตายเกิดขึ้น¹

แม้ว่าทั้งคดีแพ่งและอาญาจะใช้ทฤษฎีเงื่อนไขพิจารณาว่า ถ้าไม่มีการกระทำของจำเลย ผลก็จะไม่เกิดขึ้น โดยไม่คำนึงว่าจะมีเหตุอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดผลด้วยหรือไม่ สำหรับการวินิจฉัยความประมาทในคดีนี้ก็ตาม แต่ในส่วนของการขยายความรับผิดชอบทางอาญาจึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาให้เหมาะแก่พฤติการณ์แห่งคดียิ่งกว่าในทางแพ่ง มิฉะนั้นจะเป็นการขยายความรับผิดชอบของจำเลยออกไปแบบคดีแพ่งตามที่ศาลล่างทั้งสองของรัฐเพนซิลวาเนียได้พิพากษาไปแล้ว ศาลสูงสุดจึงได้ยืนยันหลัก proximate cause ในคำพิพากษาคดี Root นี้ เอาไว้เป็นบรรทัดฐานสำหรับคดีอาญาต่อไป ซึ่งศาลอาญาไทยไม่มีปัญหาในเรื่อง proximate cause ขอน

¹ James Vounberg, p. 335

ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา

ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 290 บัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดมิได้เจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษ..."

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 บัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษ..."

ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 ไขบัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษ..."

ความผิดตามมาตรา 290 ผู้กระทำมิได้มีเจตนาฆ่า แต่มีเจตนาทำร้าย และการทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย เจตนาทำร้ายตามมาตรา 290 อาจจะเป็นเจตนาทำร้ายตามมาตรา 295 หรือใช้กำลังทำร้ายตามมาตรา 391 หากผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย ก็เป็นกรณีตามมาตรา 290 มีปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ หากผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย จะใช้บทบัญญัติวินิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการทำร้าย และผลก็คือความตายของผู้ถูกทำร้าย ในเรื่องนี้มีความเห็นอยู่ 2 ความเห็นคือ

ความเห็นแรก ถือว่าต้องใช้บทบัญญัติผลกรรมคา ตามมาตรา 63 เพราะผลคือความตายของผู้ถูกทำร้าย ทำให้ผู้ถูกทำร้ายต้องรับโทษ ตามมาตรา 290 ซึ่งหนักกว่ามาตรา 295 หรือตามมาตรา 391 เพราะฉะนั้น ความตายจะต้องเป็น "ผลกรรมคา" จากการทำร้ายตามบทบัญญัติผลกรรมคาในมาตรา 63¹ ดังตัวอย่าง

¹ หยุค แสงอุทัย, ประมวลกฎหมายอาญาเรียนโดยตนเอง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2515) หน้า 32, ทวี กลีพงษ์, คำบรรยายอาญาปี 27 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2527) หน้า 104

ที่ได้เคยกล่าวมาแล้วเกี่ยวกับคุรุที่ทะเลาะกัน แล้วฝ่ายหญิงใช้เล็บข่วนหน้า
ฝ่ายชายเลือดออกซึม ๆ ภายหลังฝ่ายชายรักษามากแผลไม่ดี ทำให้เชอมากทะยัก
เข้ามากแผลจึงถึงแก่ความตาย ซึ่งต้องถือว่าหญิงไม่มีความผิดตามมาตรา 290
เพราะการข่วนหน้านั้นตามธรรมดาแล้วย่อมไม่ก่อให้เกิดผลคือความตายได้
ฉะนั้นจึงไม่เข้าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ตามทฤษฎีผล
ธรรมดาในความหมายที่ไซกันอยู่ ตามมาตรา 63 เมื่อไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง
การกระทำและผล หญิงคุรุก็จึงมีความผิดเพียงลู่โทษตามมาตรา 391 เท่านั้น¹
เนื่องจากการทำร้ายในตอนแรกเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 391 อยางไร
ก็ตาม ถ้าการทำร้ายในตอนแรกเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 295 ทำให้
ผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย ตามความเห็นนี้ถือว่าต้องโทษทฤษฎีผลธรรมดาในมาตรา
63 เป็นหลักวินิจฉัยความความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเช่นเดียวกัน
กล่าวคือ มีการทำร้าย ต่อมาจึงมีความตายเกิดขึ้น เพราะการรักษาบาดแผลไม่ดีคือ
บาดแผลเน่า หรือเป็นพิษ ผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา 290 หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ
กับการวินิจฉัยว่า ความตายเป็นผลธรรมดาจากการทำร้ายหรือไม่ หากถือว่าเป็น
ผลธรรมดาแล้วผู้กระทำก็มีความผิดตามมาตรา 290 (คำพิพากษาฎีกาที่ 442/2502
437/2500, 68/2490) หากไม่ใช่ผลธรรมดา ผู้กระทำก็ไม่มีความผิดตามมาตรา
290 แต่อาจจะมีผิดเพียงมาตรา 295 เท่านั้น อยางไรก็ดี กฎหมายอาญา
ของประเทศนอร์เวย์ใช้หลักมาตรา 63 กับกรณีตามมาตรา 290 ด้วย²

ความเห็นที่สอง เห็นว่าการวินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ
และผลในความผิดตามมาตรา 290 ไม่ต้องโทษทฤษฎีผลธรรมดา เพราะมาตรา
290 ไม่ใช่บทหนักของมาตรา 295 หรือมาตรา 391 การทำร้ายตามมาตรา 290

¹ เรื่องเดียวกัน

² Johannaes Andenaes, The General Part of the
Criminal Law of Norway (Translated by Thomas P. Ogle
New York : , 1965) p. 142

กับการทำร้ายตามมาตรา 295 หรือการใช้กำลังทำร้ายตามมาตรา 391 นั้น ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน มาตรา 290 มีบัญญัติแต่เพียงว่า "ทำร้ายผู้อื่น" ซึ่งไม่จำเป็นต้อง "เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ดังเช่น การทำร้ายในมาตรา 295 หรือไม่จำเป็นต้องเป็นการใช้กำลังทำร้าย ดังเช่นการทำร้ายตามมาตรา 391 จึงเห็นได้ว่ามาตรา 290 มีขอบทหนักของมาตรา 295 หรือ 391 แคกลับเป็นบทบาทของความผิดฐานฆาตกรรมโดยเจตนาตามมาตรา 288 มากกว่า ทั้งนี้ต่างกับมาตรา 297 และ 295 เพราะมาตรา 297 ซึ่งเรียกว่า ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นอันตรายสาหัสนั้นเป็นบทหนักของมาตรา 295 เพราะอาศัยหลักอย่างเดียวกับมาตรา 295 ซึ่งลงทนายว่า "ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย" ในมาตรา 297 ก็มีบัญญัติไว้ในตอนต้นว่า "ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย..." ซึ่งเห็นได้ว่า การทำร้ายตามมาตรา 297 เป็นอย่างเดียวกันกับการทำร้ายตามมาตรา 295 มาตรา 297 จึงเป็นบทหนักของมาตรา 295 (เช่นเดียวกับมาตรา 224 เป็นบทหนักของมาตรา 217) เพราะฉะนั้นหากมีผลตามมาตรา 297 เกิดขึ้น ผู้กระทำจะต้องรับผิด ตามมาตรา 297 ก็เฉพาะในกรณีที่มีผลตามมาตรา 297 นั้นเป็นผลธรรมดา ตามมาตรา 63 ของการทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295)

ตามความเห็นที่สองนี้ เมื่อถือว่ามาตรา 290 มีขอบทหนักของมาตรา 295 หรือมาตรา 391 แล้ว ก็ไม่ต้องใช้บทบัญญัติผลธรรมคาตามมาตรา 63 วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างการทำและผล แต่ใช้หลักทั่วไป คือ ทฤษฎีเงื่อนไข และเมื่อมีเหตุแทรกแซงก็วินิจฉัยว่า เหตุแทรกแซงคาดหมายได้หรือไม่ หากคาดหมายได้ผู้กระทำก็ต้องรับผิดในผลสุดท้าย คือความตายของผู้กระทำตามมาตรา 290 หากคาดหมายไม่ได้ ผู้กระทำก็ไม่คงรับผิดในผลสุดท้าย แต่รับผิดเพียงเท่าที่ได้กระทำไปแล้ว คือ มาตรา 295 หรือ 391 แล้วแต่กรณี

ดังนั้น ตามตัวอย่างในความเห็นแรกที่หญิงชวนหน้าชาย และชายรักษาบาดแผลไม่ดี และเชอบาคทะยักเข้าบาดแผลจนชายถึงแก่ความตาย ต้องถือว่า

เป็นเหตุแทรกแซง เพราะเป็นเหตุที่เกิดขึ้นภายหลังที่ถูกหญิงชวนหน้า และเป็น
 คนเหตุให้ชายตาย เหตุแทรกแซงที่ว่าผู้เสียหายรักษามาตราแต่ไม่ตีต้องถือว่าเป็น
 เรื่องที่ศาลหมายไต่ หญิงจึงจะต้องรับผิดชอบในความตายของชาย ตามมาตรา 290
 ฐานฆาตคนตายโดยไม่เจตนา ไม่ใช่อันสืบเนื่องมาจากร่างกาย ตามมาตรา
 391 ถึงความเห็นแรก¹

ซึ่ง ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นที่สอง นอกจากนั้นตามคำพิพากษา
 ที่ความเห็นแรกอาจถึง เกี่ยวกับมาตรา 290 มิได้ชี้ให้ชัดลงไปว่า ในที่คดีนี้
 ธรรมดาตามมาตรา 63 เป็นหลักในการวินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างการทำร้าย
 และผล คือ ความตายได้แก่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 68/2490 ... ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นผลจากการ
 ที่จำเลยได้ทำร้ายชานันเอง จำเลยมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้
 คนตาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 442/2502 ... ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นผลธรรมดา
 อันสืบเนื่องมาจากการกระทำของจำเลย จำเลยจึงต้องมีความผิดฐานทำร้าย
 ร่างกาย เป็นเหตุให้คนตาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 437/2500 ... ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นความผิด
 ฐานฆาตคนตายโดยเจตนา

แม้คำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นจะใช้คำว่า เป็น "ผลธรรมดาอันสืบเนื่อง
 มาจากการกระทำของจำเลย" ก็มีใ้หมายความว่า ศาลฎีกาเห็นว่าต้องใช้

¹ จิตติ ถึงศรัทธา, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนัก
 อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2525) หน้า 154

ทฤษฎีผลธรรมดาในมาตรา 63 กับกรณีมาตรา 290 ที่เดียวกัน เพราะมีไฉน การกล่าวอ้างมาตรา 63 โดยตรง คำว่า "ผลธรรมดาอันสืบเนื่องมาจากการกระทำของจำเลย" จึงอาจหมายความถึงผลโดยตรงของทฤษฎีเงื่อนโซ่ ประกอบกับการคาดหมายได้หรือไม่ได้ในทฤษฎีเหตุเหมาะสมก็ได้ ดังที่วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 437/2500 ว่าใช้ชวานนกลึก ๆ พื้นที่ี่ระยะหนึ่งก็ ถาร์กษตามวิชาแพทยแผนปัจจุบันก็ไม่ทำให้ถึงตายได้ แต่โดยเหตุที่ปล่อยแผลไว้สกปรกจึงเกิดเป็นหนองและเป็นพิษขึ้นตายภายใน 30 วัน เป็นความผิดฐานฆาตกรรมโดยไม่เจตนา หมายเหตุทนายฎีกามีความว่า มาตรา 63 บัญญัติว่า "ถ้าผลของการกระทำผิดใดทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำผิดนั้นต้องเป็นผลที่ธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้" มาตรา 63 นี้ อยู่ระหว่างมาตรา 59-66 ซึ่งเกี่ยวกับการกระทำโดยเจตนา ซึ่งทำให้เข้าใจว่า หมายความว่าผลแห่งการกระทำโดยเจตนา ซึ่งอาจเกิดผลขึ้นเกินความคาดหมาย ถ้าเป็นผลธรรมดาที่อยู่ในความหมายของเจตนา จึงสันนิษฐานว่าบุคคลย่อมมีเจตนาต่อผลอันเป็นธรรมดาที่น่าจะเกิดขึ้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 929/2468 คงไม่หมายความว่าผลของการกระทำ ซึ่งเป็นความผิดได้โดยไม่เจตนา เช่น การฆาตกรรมโดยที่ไม่มีเจตนาทำให้ตาย หรือกระทำโดยประมาท ซึ่งคงไม่ใช่บทบัญญัติวางหลักเรื่องผลแห่งการกระทำโดยทั่ว ๆ ไป

ในความผิดฐานนี้ เมื่อมีการทำร้ายจนเกิดบาดแผลซึ่งยังไม่ถึงแก่ชีวิต ถือว่าเป็นการเริ่มต้นสายสัมพันธ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลที่นำไปสู่ความตายของผู้ถูกทำร้ายนั้น ผู้ทำร้ายจะมีความผิดฐานทำให้คนตาย (guilty of homicide) ความผิดนั้นรวมตลอดไปถึงความตายที่เป็นผลมาจากการถูกทำร้าย หรือผู้ตายเองที่ละเลยไม่รับการรักษาอย่างถูกต้อง ข้อความนี้เป็นที่ยอมรับกันทั้งในหลักกฎหมายไทย และหลักกฎหมายของ Common Law จึงจะเห็นได้จากศาลใน District of Columbia ซึ่งได้ตัดสินไว้ในคดี Hopkins v. United States⁴ app.D.C. 430, 439 ว่าจำเลยก็และทำร้ายผู้ตาย ต่อมาอีก 2-3 สัปดาห์ ผู้ตายถึงแก่ความตาย แมตามข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าผู้ตาย

จะละเลยไม่รักษาพยาบาลใหญ่หลวง ก็ไม่โทษช่วยให้จำเลยพ้นจากความรับผิดชอบ
ฆาตกรตาย (homicide) ไปโทษข้อต่อสู้ของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น¹

และ Hawkins' Plea of the Crown, Volume 1, chapter 31, Section 10 ได้สรุปหลักไว้ว่า "ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นบาดเจ็บและตายภายในระยะเวลา 1 ปี กับ 1 วัน เนื่องจากการถูกทำร้ายนั้น ไม่อาจแก้ตัวได้ว่า เขาอาจจะหายไถ่ได้ไม่ใช่เพราะการกระทำของผู้ตายเนื่องจากละเลยไม่รักษาตัวเอง หากกรณีการนำบัตรรักษาเป็นไปโดยประมาท (negligent treatment of a wound) (Hall v. S. 159 N.E. 420 (Ind. 1928)) หรือเป็นไปโดยความประมาทอย่างร้ายแรง อันเป็นผลไปสู่ความตายแล้ว จำเลยจะไม่มีมูลฐานฆาตกรตาย (murder) (R.V. Jordan, 40 Crim. App. 152 (1956))"

หลัก 1 ปี กับ 1 วัน (Year and a day Rule) ในกฎหมายระบบ Common Law ความตายไม่สามารถจะทำให้เชื่อว่ามาจากการกระทำผิดของจำเลยได้ เว้นเสียแต่ว่า ความตายนั้นจะเกิดขึ้นภายในระยะเวลา 1 ปี กับ 1 วัน หลังจากการกระทำผิดของจำเลยนั้น เพราะถือว่าหลังจากช่วงเวลาที่ผ่านมาไปแล้วเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน พิสูจน์โดยเหตุผลแล้ว ปรากฏว่ายังขาดเรื่องวิธีการนำบัตรรักษาที่ถูกต้องอันเป็นสาเหตุหลังจากระยะเวลาช่วงหนึ่งผ่านไป โดยเฉพาะถ้ามีเหตุแทรกแซง และมีความร้ายแรงถึงขนาดแล้ว ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 197/58 จำเลยแทงผู้ตายถูกที่แขนเพียงแผลเดียว คนอื่นแทงถูกที่หลัง 3 แผล

¹ James Voreberg, p. 333 and Robert Switzer et al Casnote's Legal Briefs Criminal Law (Los Angeles : Casnote Publishing Co. Inc., 1975) p. 7

² " But if a person hurt by another, die thereof within a year and a day, it is excuse for the other that he might have recovered, if he had not neglected to take over of himself " James Vorenbery, Ibid.

ผู้ตายรักษามากแผลเหล่านี้จนหูเลาขึ้น ถึงกับรับประทานอาหารได้เหมือนอย่าง
คนธรรมดาแล้ว ภายหลังจากผู้ตายออกมาดูการเลนวาว แล้วพลัดตกเรือลงมา
แผลนั้นกลายเป็นบาดทะยักขึ้น 3 แหง ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายในภายหลัง
อันเป็นเวลาล่วงจากถูกทำร้ายประมาณเดือนเศษ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ความตาย
มิได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของจำเลย เห็นได้ว่าความตายเป็นผลมาจากเหตุ
แทรกแซงอย่างเดียว ดังนั้นยอมไม่ถือว่า ความตายเกิดขึ้นเพราะการกระทำใน
ครั้งแรก

ในแง่ของความก้าวหน้าของการบำบัดรักษาในศตวรรษที่ 20 ก็อาจ
จะโต้เถียงได้ว่า หลัก 1 ปีกับ 1 วัน นั้น ควรที่จะถูกยกเลิก แม้ว่าศาลจะใช้
อำนาจดำเนินการยกเลิกไป ไม่ควยการออกกฎหมาย ก็ควยการใช้อำนาจพิพากษา
ตัดสินอำนาจของศาลในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ (Elliott v.
Mills 335 p. 2d 1104 (Okla. Cr. App. 1959)

ผลของการกระทำผิดที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

การกระทำความผิดร้ายแรงชนิดต่าง ๆ ที่มีผลทำให้เกิดขึ้น

(felony murder) กฎหมายในระบบ Common Law ระยะเวลาแรก ๆ ได้
วางหลักความผิดฐาน felony murder ว่าหมายรวมถึง การกระทำใด ๆ
ที่เป็นผลมาจากการกระทำความผิดร้ายแรง หรือคาดหมายไม่ได้ แล้วทำให้เกิด
ความตายขึ้น คือความผิดฐานฆาตคน (murder) แต่ปัจจุบันศาลโดยมากถือหลัก
เกณฑ์ว่า จำกัดเฉพาะความผิดที่ร้ายแรงและปรากฏอันตรายให้เห็น หรือความตาย
ที่สามารถคาดหมายให้เห็นล่วงหน้าได้ หรือหมายถึงทั้งสองประการ² โดยจำกัดให้

¹ Arnold H. Loewy, Criminal Law, (Minnesota :
West Publishing Co., 1975) p. 55

² Arnold H. Loewy, p. 43 - 46

ความผิดฐาน felony murder เป็นความผิดฐานฆาตกรรม (murder) ในระดับ first degree ซึ่งเป็นกลุ่มความผิดที่กฎหมายจัดไว้โดยเฉพาะอันได้แก่การวางเพลิง (arson) บุกรุกเข้าไปในเคหสถาน และลักทรัพย์ในเวลากลางคืน (burglary) เรียกคทา (kidnapping) หนามขืน (rape), จับปล้น (robbery) ความผิดอื่นนอกจากนี้ถือว่าจัดอยู่ในระดับ second degree

อย่างไรก็ดี ความผิดฐาน felony murder จะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในเรื่องความผิดเคลื่อนกลืนกันระหว่างความผิดฐานเล็กและความผิดที่สำคัญ (merger doctrine) เช่น ความผิดฐานทำร้าย (assault and battery) จะถูกรวมอยู่ในความผิดฐาน murder ความตายที่หากเกิดขึ้นไม่เพียงพอที่จะถือเป็นความผิดฐาน felony murder ด้วยเหตุนี้ การปล้นไม่เหมือนกับการทำร้าย (assault and battery) กล่าวคือ การปล้นไม่ได้เคลื่อนกลืนไปกับความผิดฐาน murder¹ ท่านองได้เกี่ยวกับการกระทำความผิดร้ายแรงอื่น ๆ ตามที่กฎหมายได้จัดกลุ่มไว้โดยเฉพาะ ส่วนความผิดฐาน manslaughter แม้ว่าจะเป็นกรกระทำความผิดร้ายแรงที่ก่ออันตรายขึ้นให้เห็นได้ ก็ไม่สามารถจัดเป็นความผิดฐาน felony murder ได้

2. บางกรณีกฎหมายจำกัดขอบเขตความผิดฐาน (felony murder) โดยการใช้ proximate cause มาปรับอย่างเคร่งครัด ตัวอย่างเช่น คดี Commonwealth V. Redline (1958) ซึ่งศาลสูงสุดของรัฐเพนซิลเวเนียได้พิพากษาคัดคำพิพากษาในคดีความผิดฐานฆาตกรรมในส่วนของ first degree ขอให้จริงมีอยู่ว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้กระทำการยิงโดยชอบด้วยกฎหมาย และเขาพองจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีขณะที่ทำการปล้นทรัพย์ ศาลสูงสุดได้ให้เหตุผลว่าหลักเกณฑ์ของ felony murder ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นความรับผิดแก่

¹ P. V. Burton, 491. p. 2d 793 (Cal. 197)

ผู้กระทำความผิดร้ายแรงประเภท (felony) ได้แก่กรณีที่เกิดจากการกระทำ
 ของจำเลยเองหรือของพวกจำเลย แต่มีได้หมายความถึงบุคคลภายนอก กลุ่มที่ 3
 ซึ่งหน่วงเหนี่ยวไว้มากกว่าที่จะช่วยให้เกิดการกระทำความผิดร้ายแรง ด้วยเหตุนี้
 ศาลสูงสุดจึงตัดสินว่าการกระทำความผิดร้ายแรงไม่ได้เป็นเหตุใกล้ชิดกับความตาย
 ที่เกิดขึ้น (proximate cause to death) คนร้ายอื่นไม่มีความผิดฐานทำให้
 คนตาย (felony murder) ในการต่อสู้ที่ถือว่าเป็นผลจากการปล้นทรัพย์ เทียบ
 กับหลักกฎหมายไทยในเรื่องคนร้ายตายไม่ตองรับโทษหนักขึ้น โดยเหตุที่เจ้าหน้าที่
 ตำรวจยิง ศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำตามหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย
 มีอำนาจตามกฎหมาย ไม่เป็นการกระทำที่เป็นความผิด ดังนั้นจะยิงไปถูกใครตาย
 ก็ตาม ก็ไม่ใช่เรื่องที่จำเลยต้องรับผิดชอบเพราะความตายเกิดจากการกระทำที่ชอบ
 ด้วยกฎหมาย เรื่องนี้กฎหมายไทยได้วางหลักไว้นานแล้ว สามารถนำเอาไปใช้รับ
 กับเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องแจ้งความเท็จต่อตำรวจ แล้วตำรวจจับคนมาขัง หรือเบิก-
 ความเท็จแล้วศาลตัดสินประหารชีวิตผู้ที่ถูกใส่ความผู้แจ้งความเท็จ หรือเบิกความเท็จ
 ไม่ตองรับผิดชอบไปถึงผลที่เกิดจากการถูกขัง หรือความตาย เพราะไม่ได้ถือหลักว่า ผลของ
 ความตายมาจากการแจ้งเท็จ หรือเบิกความเท็จ กรณีของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ใช่เรื่อง
 ไม่เจตนา หรือกระทำโดยการเข้าใจผิด แต่เป็นการทำได้โดยมีอำนาจตามกฎหมาย
 และถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นความผิดไม่ได้

ในสมัยก่อนศาล Common Law ถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่า ถ้ามีการ
 ชิงทรัพย์ แล้วต่อมามีคนตายผู้กระทำของรับผิดชอบโดยไม่คำนึงว่าเป็นคนร้ายยิง
 หรือตำรวจยิง เช่น คดี Com. V. Almeida (362 Pa. 596, 68 A. 2d
 595 (1949))¹ ขอเท็จจริงใดก็ตามที่ ชิงทรัพย์แล้วมีการต่อสู้กัน
 ตำรวจถูกยิงตาย จะตายเพราะถูกปืนของผู้ร้าย หรือถูกปืนของตำรวจด้วยกันเอง

¹ Jerome Hall General Principles of Criminal Law,
 2 nd ed. The Bobbs - Merrill Company. Inc., 1960), p. 276

ศาลตัดสินว่ามีความผิดฐานชิงทรัพย์ทำให้คนตาย จึงมีความผิดฐานฆา (felony murder) สำหรับกฎหมายไทยแล้ว ถือว่าเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ แล้วทำให้คนตาย

คดี Com. V. Thomas (1955)¹ ข้อเท็จจริงเป็นเรื่องชิงทรัพย์ แล้วมีการยิงต่อสู้กัน คนร้ายยิงพลาดไปถูกพวกเดียวกันเองตาย ศาลตัดสินว่ามีความผิดฐานฆาคนตายเหมือนกัน เทียบกับหลักกฎหมายไทยในเรื่องการชิงทรัพย์ เป็นเหตุให้คนตายนั้นหมายความถึงคนอนตาย หากผู้กระทำผิดทำให้ผู้กระทำผิดด้วยกันตาย เช่นนี้ไม่เข้าเหตุฉกรรจ์ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

ต่อมาศาลแคลิฟอร์เนียได้ตัดสินตามคดี Redline คือคดี Tayler V. Superior Court, 477 p. 2 d 131 (Cal. 1970)² โดยพิพากษาบนรากฐานของหลัก felony murder และหลัก proximate causation ในกฎหมายลักษณะละเมิด

ในส่วนของ proximate causation ที่นำเอาหลักเกณฑ์ของกฎหมายละเมิดมาเพื่อขยายถึงการกระทำที่มีความตายเกิดขึ้น ในทางกฎหมายแล้ว เป็นเรื่องที่ยังไม่ยุติ แมว่าจะมีคำพิพากษาของศาลเพนซิลวาเนียตัดสินและมีคำพิพากษาอื่น ๆ ที่ตัดสินตามมา เรื่องนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก โดยกล่าวว่า "ควรมีการขอร้องให้แก้กฎหมายทั้งหลายยุติการใช้ proximate causation และ proximate effect"³ โดยมีเหตุผลว่า ความหมายของ

¹ Ibid, p. 277

² Robert Switzer and Staff, p. 28

³ Jerome Hall, p. 278

proximate cause นั้นเป็นเพียงสาเหตุซึ่งโดยกฎหมายกำหนดให้เป็นความ
 รับผิดชอบนั้น ตลอดจนมีแนวโน้มที่จะให้เป็นเหตุผลที่แท้จริงในเรื่องความรับผิดชอบ
 หรือการไม่ชอบรับผิดซึ่งหลักฐานนำไปใช้โดย Sir Mathew Hale โดยเหตุผล
 ก็เพื่อจะสร้างให้เป็นหลักเกณฑ์นำไปใช้กับความผิด felony murder ที่ต้องการ
 ให้ขยายออกไป เพราะยังไม่เคยนำไปใช้มาก่อน

อย่างไรก็ดี ความรับผิดชอบในทางแพ่งไม่ได้ขยายไปถึงผลที่สามารถ
 คาดหมายไว้ได้ล่วงหน้าทั้งหมด ในกฎหมายอาญาหลักในเรื่อง mens rea,
 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล และภัยอันตรายที่เกิดขึ้นซึ่งจำกัดเฉพาะ
 ผลของการกระทำที่กฎหมายห้าม ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในทางอาญา
 ทำให้ศาลเพนซิลเวเนียตั้งข้อสันนิษฐาน โดยคำนึงถึง proximate causation
 ซึ่งได้แก่ การนำไปใช้ประกอบกับกรณีประเภท เพื่ออธิบายให้ความหมายเพิ่มขึ้น
 หรืออธิบายปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ในความผิด felony
 murder ทาง ๆ ข้างต้น คือเมื่อผู้กระทำความผิดร้ายแรง (felony) เช่น
 เช่น พยายามที่จะปล้นทรัพย์ (robbery) หรือลักทรัพย์ (burglary) ซึ่งเริ่ม
 ควบความสัมพันธ์ของเหตุการณ์อันอาจจะอยู่ในความไตร่ตรองของผู้กระทำความผิด
 (สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลที่จะเกิดขึ้น) แต่แรกก็เป็นได้ กรณีเช่นนี้ผู้กระทำ
 ควรจะต้องรับผิดชอบเมื่อมีความตายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะโดยตรงและแมบบางครั้งผลของความ
 ตายที่ตามมาอาจจะเล็งไม่ได้ก็ตาม หากว่าได้เริ่มมาจากการกระทำแรกของผู้
 กระทำแล้ว กล่าวคือผู้กระทำการปล้น ลักทรัพย์ นั้นโดยรู้ยู่ว่าการกระทำที่ตามมาด้วย
 ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่เขาได้เริ่มก่อไว้จะต้องถือว่าเป็นผลร้ายที่เขาเลือกจะให้
 เกิดแก่ผู้เสียหายแล้ว ดังนั้นผลบังคับที่บังเกิดขึ้นในทางธรรมชาติ หรือทางกฎหมาย
 ย่อมทำให้ความผิดร้ายแรง (felony) นั้นต้องถูกรับผิด

ในทางลักษณะละเมิด ผู้ที่เริ่มตนความสัมพันธ์ของเหตุการณ์โดยหลัก
ธรรมดาแล้ว ผลที่ผู้หนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ผู้หนึ่งจะต้องรับผิดชอบ
เหตุนี้จึงไม่ต้องการเหตุผลเลยว่าทำไมภายใต้หลักของ proximate causation
จึงสามารถนำมาใช้กับกรณีกฎหมายอาญาด้วย

อนึ่ง Mr. Norval Marris² ซึ่งได้วิจารณ์การดำเนินงานของศาล
เพนซิลวาเนีย ได้เขียนไว้ว่า... "หลักในเรื่อง felony murder เป็นเพียง
หลักที่จะกำหนดถึงเจตนารายในการฆ่า ไม่ใช่หลักเรื่อง Causation แต่
Causation ในรูปของ teleological เท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับ Causation
ซึ่งหมายถึงสาเหตุในวิถีทางที่เป็นความสัมพันธ์ใจ จนกระทั่งถึงจุดสุดท้ายที่เป็นการ
กระทำอันถือว่ามีกฎหมาย (Means-end causation) ทั้งนี้ในทำนองเดียวกัน
การฆ่าจะต้องสันนิษฐานว่ามีเจตนารอยอยู่ในกรณีที่มีเจตนารอยอยู่แล้วจะต้อง
สันนิษฐานโดยใช้หลัก means - end causation

3. กรณียังมีส่วนประกอบอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการกำหนดขอบเขต
ของความผิดฐาน felony murder คือช่วงเวลาที่เป็นอยู่ในขณะที่กระทำความ-
ผิดร้ายแรง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบที่พอคาดหมายได้ เช่น ข้อเท็จจริงที่ศาลตัดสินว่า
จำเลยทุบผู้เสียหายด้วยก้อนอิฐ ต่อมาเกิดมีเจตนาที่จะทรัพย์สินของผู้เสียหายนั้น
ต่อมาผู้เสียหายถึงแก่ความตาย จำเลยถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดฐาน felony
murder³

¹ Jerome Hall,

² Jerome Hall, p. 279

³ Commonwealth V. Stelma, 192 A. 966 (Pa. 1937)

ในที่สุดมีการเสนอว่า เนื่องจากความผิด felony murder เป็น
 เรื่องรายละเอียดเป็นกรณี ๆ ไป จึงไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวให้ยุติได้ จะเห็นได้จาก
 กฎหมายอังกฤษเองเป็นต้นกำเนิดของหลัก felony murder ก็ได้ยกเลิก
 ความผิดประเภทนี้ไปแล้วตาม English Homicide Act, c. 11, 1.
 กฎหมายอังกฤษไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำต้องรับผิดฐาน felony murder เมื่อมี
 ความตายเกิดขึ้น จึงมีหลักเกณฑ์ของ MPC. ยกเว้นเหตุการณ์บางประการไว้ เช่น
 MPC. 210. 2 and MPC. Tent Draft, p. 33¹

ตามกฎหมายอังกฤษนั้น เมื่อความตายเป็นผลมาจากการทำร้ายไม่ว่า
 ความรับผิดเป็นเรื่องหนักขึ้นจากการทำร้าย แต่เป็นผลของความผิดฐานทำให้คนตาย
 โดยเฉพาะ² ทำนองเดียวกับกฎหมายไทยในเรื่องของมาตรา 63 ซึ่งไม่เข้ามา
 เกี่ยวข้อง ไม่ต้องพิจารณาว่า ความตายเป็นผลที่เกิดขึ้นตามปกติหรือไม่ ดังตัวอย่าง
 ต่อไปนี้

คดีชิงทรัพย์

ตัวอย่างที่ 1 คดี Heigko จำเลย (1910) ข้อเท็จจริงได้ความว่า
 มีการชิงทรัพย์แล้วเกิดการยิงต่อสู้กันขึ้น ปรากฏว่ามีคนซึ่งเห็นเหตุการณ์ได้ตกใจ
 ตายเพราะเป็นโรคหัวใจ ตามทฤษฎีเงื่อนโซ่ ความตายที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นความผิด
 ถือว่าความตายที่เกิดขึ้นเกิดจากการชิงทรัพย์เหมือนกับกฎหมายไทย แต่ผลที่ทำให้
 ระวังรับโทษหนักขึ้นจากการชิงทรัพย์ธรรมดา นั้น ต้องพิจารณาตามมาตรา 63 ว่า
 ย่อมเป็นผลธรรมดาที่ย่อมเกิดขึ้นได้หรือไม่อีกชั้นหนึ่ง กรณีต้องยอมรับว่าเป็นการ
 รับโทษหนักขึ้น เพราะผลกึ่งเขาตามมาตรา 63 ไม่เหมือนกับมาตรา 290 ซึ่งเป็น
 เรื่องชิงทรัพย์ทำให้คนตายต้องรับโทษหนักขึ้น ตามกฎหมายไทยการที่คนเห็นเหตุการณ์
 หรือตก ถึงแก่ความตายนั้น ตามปกติควรจะตายใหม่ อาจจะกล่าวได้ว่า ตามปกติคน
 ที่พบเห็นจะไม่ตาย ซึ่งเขานักทำให้ไม่ตอรับผิดในผลที่เกิดขึ้น แต่ตามกฎหมาย

¹ Arnold H. Loewy, p. 47

² จิตติ คิงศรีพิชัย, แผนปลิวคำบรรยายชั้นปริญญาโท, หน้า 38

อังกฤษต้องรับผิดชอบเพราะถือว่า การชิงทรัพย์เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง (felony) แล้วเกิดความตายขึ้นมาต้องรับผิดชอบ felony murder แต่ในหลักที่ว่าเป็นผลหรือไม่ ก็ถือว่าเป็นผลแต่จะเป็นผลปกติหรือเปล่านั้น ก็ต้องแล้วแต่ข้อเท็จจริงว่าจะวินิจฉัยไปในทางใด กฎหมายไทยในเรื่องนี้ไม่ค่อยเป็นปัญหา เพราะถือว่าเป็นผลจากความผิดฐานชิงทรัพย์ ฉะนั้นการเปรียบเทียบผลของการกระทำความผิดทำใหญ่กระทำของรับโทษหนักขึ้น กรณีนี้จึงไม่ต่างกัน

ตัวอย่างที่ 2 คดี State V. Mckeiver (1965) ข้อเท็จจริงได้ ความว่า มีการชิงทรัพย์หญิงผู้เสียหายซึ่งป่วยเป็นโรคหัวใจอยู่ หญิงนั้นถึงแก่ความตายตามกฎหมายไทยต้องวินิจฉัยว่า เข้าตามมาตรา 63 หรือไม่หากว่าการชิงทรัพย์นั้น จำเลยได้ทำร้ายหญิงผู้เสียหาย จำเลยจะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายแล้ว เกิดความตายขึ้น ตามมาตรา 290 โดยไม่ต้องพิจารณาเรื่องผลปกติหรือไม่ หากมีการชิงทรัพย์โดยไม่ได้อำนาจผู้เสียหาย แต่เป็นการชิงทรัพย์ที่มีลักษณะของการชู้จนตกใจตายไม่ใช่เป็นการทำร้ายร่างกายแล้วเกิดผล คือ ความตายก็อาจจะต้องวินิจฉัยกันอีกว่าการชู้เป็นการทำอันตรายแก่จิตใจหรือไม่ ถ้าถือว่าเป็นการทำอันตรายแก่จิตใจก็เป็นกระทำร้ายได้ แล้วจึงเกิดความตายขึ้นมา เช่นนั้นก็จะเป็นความผิดตามมาตรา 290 ซึ่งเป็น "ผลโดยตรงตามเหตุอันใจ แล้วแต่จะพิสูจน์ไปในทางใด" ถ้าถือว่าการชู้ไม่ใช่การทำร้ายร่างกายจิตใจ ก็ไม่เป็นการทำร้ายร่างกาย ไม่เข้าตามมาตรา 290 เป็นแต่เพียงชิงทรัพย์แล้วต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะความตาย ก็ต้องพิจารณาตามมาตรา 63 ว่าเป็นผลซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมดาหรือไม่

คดีหลวงเหนียวกักขัง

คดี Stephenson V. State 205 Indiana.141, 179N.E.633

จำเลยบังคับข่มขืนใจหญิงผู้เสียหาย แล้วพาไปตามที่ต่าง ๆ หลายแห่งเป็นเวลานาน

¹ Robert Switzer and Staffs., p. 28

มีการทารุณต่าง ๆ จนผู้เสียหายทนความลำบากและความทารุณไม่ไหว ผู้เสียหาย
จึงร้องขอให้จอครุฑที่หนารานชายยาแห่งหนึ่ง แล้วผู้เสียหายก็ลงไปช้อนยาพิษมา
รับประทานแล้วก็ตาย ซึ่งเป็นการฆ่าตัวตาย มีปัญหาว่า การที่ผู้เสียหายช้อนยามากิน
เพื่อฆ่าตัวตายนี้เป็นเพราะถูกบังคับ หรือกินเข้าไปโดยใจสมัคร ศาลตัดสินว่า
จำเลยมีความผิดฐาน felony murder โทษมีเหตุผลดังต่อไปนี้

พิจารณาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลได้เป็น 2
ประการ คือ

1. การกระทำของจำเลยจะต้องเป็นสาเหตุของความตายที่แท้จริง
นั่นคือการกระทำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันนำไปสู่ผล
2. การกระทำต้องเป็นการกระทำโดยตรง นั่นคือสาเหตุที่แท้จริง
ในตัวเองยังคงเป็นผลให้เกิดความตายขึ้น

ตามหลักเกณฑ์กฎหมายอังกฤษ การกระทำความผิดต่อหญิง คือเอาไป
กักขังข่มขืนทารุณต่าง ๆ นั้น เป็นความผิดทางอาญา เมื่อเกิดผลเป็นความตายขึ้น
ของรับผิดฐาน felony murder แต่หลักเกณฑ์ของกฎหมายไทยไม่ได้ไปไกลถึง
ขนาดนั้น การที่จะถือว่าฆ่าคนหรือไม่ ต้องพิจารณาเจตนาของจำเลยอีกว่าการที่
จำเลยทำอะไรลงไปจนกระทั่งหญิงผู้เสียหายช้อนยาพิษมาทานนั้น จำเลยมีเจตนาฆ่า
หรือไม่ เจตนาหากพิจารณาจากความประสงค์ต่อผลหรือไม่ ขอให้จริงในคดีนี้คง
จะไม่ประสงค์ต่อผล จากนั้นจึงพิจารณาถึงการเล็งเห็นผลคือความตาย จำเลยมีหรือ
ไม่ ถ้าไม่ได้ประสงค์ต่อผลและไม่อาจเล็งเห็นผลได้ ก็ถือว่าไม่มีเจตนาทำให้หญิงนั้น
ถึงแก่ความตายทั้ง ๆ ที่การกระทำนั้นเกิดจากการที่บังคับข่มขืนต่าง ๆ จนกระทั่ง
หญิงต้องตัดสินใจฆ่าตัวตาย ถ้าหากการกระทำการบังคับข่มขืนต่าง ๆ นั้นเป็นการ
กระทำความผิดในตัวเอง เช่น การกักขัง ก็ต้องพิจารณาว่าการกักขังนั้นเป็นผลทำให้
คนตายหรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นเรื่องการกักขังอันเป็นความผิดแล้วต่อมาจึงเกิดผลต่อผู้ตาย
แล้ว ก็ถือว่าไม่มีการตัดความสัมพันธ์ ถึงแม้ว่าผู้เสียหายจะฆ่าตัวตายเองก็ตาม

ถือว่ามีโทษหนักขึ้น เพราะเหตุที่การกักขังทำให้คนตายเข้าตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา 310-311 ซึ่งต้องวินิจฉัยในแนวนั้น เพราะกฎหมายไทยไม่มีหลัก-
เกณฑ์ว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วต่อมามีคนตายจะเป็นความผิดฐานฆาตคน felony
murder เพราะในเรื่องที่ว่ากระทำความผิดบางอย่าง เช่น กักขัง ซึ่งทรัพย์
ปล้นทรัพย์ ต่อมาเป็นเหตุให้คนตาย เป็นเรื่องของผลที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น
โดยพิจารณามาตรา 63 ว่าเป็นผลธรรมดาหรือไม่ ถ้าถือตามข้อเท็จจริงในคดีนี้
เราก็จะเห็นว่ามีการบังคับแก่ผู้เสียหายมากมาย แต่จำเลยก็ไม่ได้มีเจตนาฆา
ตตามหลักกฎหมายไทยแล้ว ก็ต้องยอมรับว่าเป็นความผิดฐานกักขังหน่วงเหนี่ยว
ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ แล้วเกิดผลคือความตาย โดยหลักเรื่องผลแล้วไม่ตัด
ความสัมพันธ์ เพราะการที่หญิงผู้เสียหายช้อยามาทานนั้น มิได้เกิดขึ้นจากความ
สมัครใจ แต่เกิดจากการถูกบังคับทางจิตใจจนกระทั่งไปช้อยามากินเพื่อฆ่า
ตัวตาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย